

CSICSMANN LÁSZLÓ

**JAPÁN, MULTIPOLARITÁS
ÉS AZ ÁTALAKULÓ VILÁGREND**

JAPAN, MULTIPOLARITY
AND THE CHANGING WORLD ORDER

Összefoglaló: Jelen elemzés célja, hogy bemutassa Japán percepcióját az átalakuló nemzetközi rendszerrel kapcsolatban. Miközben Japán továbbra is az Egyesült Államok legfőbb szövetségének számít a térségben, Tokió az elmúlt években a percepciója szerint radikálisan átalakuló kelet-ázsiai biztonsági környezetben megkísérelte diverzifikálni külkapcsolatait, jelentősen megnövelni védelmi kiadásait, valamint új alapokra helyezni biztonságpolitikáját. A tanulmány azt mutatja be, hogy melyek azok a fontos stratégiai prioritások, amelyek mentén Tokió közép-hatalmi státusa garantálható az indo-csendes-óceáni térségben. Az elemzés továbbá összefoglalja Japán geopolitikai percepcióját az Indo-Pacifikus térséggel kapcsolatban, ahol Tokió Kínát tartja a legfőbb biztonsági fenyegetésnek.

Kulcsszavak: külpolitika, Japán, Indo-Pacifikus térség, nemzetközi rendszer, Kelet-Ázsia, Kína, strategic hedging

Abstract: *This analysis examines Japan's perception of the evolving international system. Japan continues to be the primary ally of the United States in the region; however, Tokyo has sought to diversify its foreign relations, substantially increase its defense spending, and adjust its security policy in response to what it views as a fundamentally shifting security landscape in East Asia. This paper outlines the essential strategic priorities that ought to guide Tokyo's role as a middle power in the Indo-Pacific region. The analysis summarizes Japan's geopolitical perception of the Indo-Pacific region, identifying China as the primary security threat.*

Keywords: *foreign policy, Japan, Indo-Pacific, international system, East Asia, China, strategic hedging*

Az indo-csendes-óceáni térség, mint japán politikai konstrukció

Japán azon államok egyike, amely érdekelt az Egyesült Államok hegemoniájára épülő ún. liberális nemzetközi rendszer fenntartásában, kvázi az unipolaritásban. Miután a szigetország percepciójában is elindult a globális rendszer átalakulása, ehhez illeszkedő külpolitika formálásába kezdett. A 2000-es években Abe Sinzó egykori miniszterelnök volt, aki bevezette az indo-csendes-óceáni térség mint politikai konstrukció fogalmát a közbeszédbe és a stratégiai diskurzusokba.

Abe 2007-ben [az indiai parlamentben tartott beszédében](#) a „két tenger összefolyása” (*confluence of the two seas*) közötti területet jelöli meg, mint geopolitikailag kiemelt jelentőségű térség:

„Japán és India ilyen módon történő összefogásával ez a „tágabb Ázsia” a Csendes-óceán egészét átfogó, az Amerikai Egyesült Államokat és Ausztráliát is magában foglaló hatalmas hálózattá fog fejlődni. Ez a nyitott és átlátható hálózat lehetővé teszi az emberek, az áruk, a tőke és a tudás szabad áramlását”.

Abe Sinzó 2022-es meggyilkolásával az Indo-Pacifikus régió fogalmát különösen az egykori miniszterelnök [személyes diplomáciai örökségeként](#) tartjuk számon. Az indo-csendes óceáni térség középpontba állítása egyben elmozdulást jelent a korábbi *Asia-Pacific* koncepciótól, amelyet különösen Washington szorgalmazott. Az *Indo-Pacific region* koncepció annak a felismerése, hogy az Egyesült Államok relatív hatalma csökken, és Japánnak a védelmét diverzifikálni szükséges.

Japán 2007-től kezdve a Free and Open Indo-Pacific (FOIP) stratégiát fogalmazta meg a térséggel kapcsolatban, amelynek [három kulcsfontosságú pillére van](#):

1. A joguralomnak, és az alapvető szabadságjogoknak a terjesztése (beleértve a hajózás szabadságát, a kereskedelem szabadságát);
2. Gazdasági partnerségek és konnektivitás előmozdítása az együttműködésekön keresztül;
3. Béke és biztonság – különös tekintettel a tengeri biztonságra.

Japán az Indo-Pacifikus térség meghatározó hatalma kíván lenni, amely egyszerre szeretné a multipolaritást előmozdítani, ugyanakkor számos más közep-hatalommal együtt elutasítja a két pólusú rendszer kialakulását. Japán biztonsága számára továbbra is az Egyesült Államok, és az amerikai-japán védelmi megállapodás a meghatározó, ugyanakkor más régiókhoz hasonlóan Tokió a kapcsolatok diverzifikációjában érdekelt, illetve kérdéses számára, hogy Washington hogyan és milyen formában marad elkötelezett a kelet-ázsiai térség biztonsága iránt, és mennyiben támaszkodhatnak csak az amerikai védőernyőre a regionális szövetségesek. A polaritás kapcsán érdemes különbséget tennünk a globális szint, vagyis a nemzetközi rendszer szintje, illetve a regionális szint között. Japán stratégiai kalkulációban különösen ezen második szint, a regionális szint átalakulása érdekli kiemelten. A japán külpolitika célja, hogy meghatározó regionális hatalomként pozícionálja magát az Indo-Pacifikus térségben. Jelen elemzés azt kívánja körüljárni, hogy hogyan változott Japán FOIP stratégiája 2007 óta, és különös tekintettel foglalkozik a változó biztonságpolitikai környezetre adott válaszokkal. Ez utóbbi kapcsán kiemelkedik a 2022-ben a Kiszida-kormány alatt elfogadott [három védelmi stratégiai dokumentum](#), amely újra szintre helyezi Japán védelmi képességeinek fejlesztését. A tanulmány amellettt érvel, hogy Japán miközben továbbra is meghatározónak tartja az Amerikai Egyesült Államokhoz 1951 óta fűződő kapcsolatokat, megpróbálja önállóan kezelni azon biztonsági kihívásokat, amelyek elsősorban Kína irányából érkeznek. Ennek egyik módja a védelmi kiadások emelése, másik eszköze pedig a Kínával való gazdasági együttműködés. Továbbá Japán önállóan is kezdeményezte minilaterális szövetségek kialakítását, amelyek részben átfednek az Egyesült Államok partnerségi megállapodásaival, azonban függetlenek attól.

Partnerségek és szövetségek az indo-csendes óceáni térségben

Abe Sinzó 2007-es beszédét Manmohan Szingh indiai miniszterelnök jelenlétében mondta el, amelynek kiemelt célja volt az indiai-japán stratégiai partnerség előmozdítása. A kedvező kétoldalú kapcsolatok tették lehetővé a négyoldalú biztonsági párbeszéd megindítását (közkeletű nevén a Quad 1.0), amelyben India és Japán mellett az Egyesült Államok és Ausztrália vállalt szerepet. A Quad valójában már 2004-ben elindult, ugyanakkor annak intézményesítésére 2007-ig, Abe Sinzó beszédéig kellett várni. Az együttműködés különös jelentősége volt egy közös tengeri előrejelzési rendszer felállítása, hogy a természeti katasztrófáknak a társadalomra gyakorolt hatásait ki lehessen küszöbölni. Így többek között egy cunami előrejelző rendszert alakítottak ki, ami már 2004 óta működik. A Quad 1.0 kezdeményezés igen hamar elhalt, többek között India stratégiai autonómia koncepciója nem igazán tette lehetővé a partnerség mélyebb megvalósítását.

A Quad 2.0 a négyoldalú biztonsági párbeszédnek az újjáéledését jelenti 2017-ben, amelyben a négy állam immáron valóban biztonsági kérdésekben is egyeztet. Japán megpróbálta többször talpra állítani, újraindítani a négyoldalú párbeszédet, azonban India és Ausztrália percepció változása tette lehetővé, hogy újult erővel működjenek együtt.

A 2017-es évnek azért is van jelentősége, mert ebben az évben foglalta el hivatalát Donald Trump amerikai elnök, aki az amerikai külpolitika középpontjába állította Kína feltartóztatását, az ún. kereskedelmi háborút, amely nagy mértékben támaszkodott az Abe Sinzó féle Indo-pacifikus térség koncepcióra. Japánnak emellett abban van különösen nagy szerepe, hogy bilaterális és trilaterális együttműködések hálózatán keresztül Ausztráliát és Indiát is be tudta vonni formálisan az együttműködésbe.

A négyoldalú biztonsági párbeszéd újabb, formálisabb szakasza 2021-ben vette kezdetét ([Quad 3.0-nak is hívják](#)), amely arra a felismerésre épül, hogy pusztán ad hoc koordinációval nem lehet reagálni a globális és regionális kihívásokra. Így az egészségügyi kérdések, kiberbiztonság, illetve a tengeri biztonság mellett sok más egyéb stratégiai kérdésre is kitérnek a [formális találkozók](#)on.

Japán percepciója, hogy a 2020-as évek elejétől Kína egyre erőteljesebben lép fel a nemzetközi normákkal szemben – különösen a kelet-ázsiai szigetviták kapcsán – és a gazdaságinak látszó expanzió katonai célokkal, és a stratégiai képességek gyors fejlesztésével párosul, amelyet az Indo-Pacifikus térségen belül együttműködéssel érdemes semlegesíteni. Japán is vallotta az ASEAN intézmények és mechanizmusok központi szerepét, azonban éppen a szigetviták kapcsán az elmúlt években kevésbé tudta hatékonyan a szabályok irányába terelni (*rule based order*) a kínai külpolitikát. Ebből adódóan szükség volt egy új típusú FOIP stratégiára, amelynek körvonalait a Kisida-kormány jelentette be. Kisida miniszterelnök 2023 márciusában látogatott Újdelhibe, ahol az indo-csendes-óceáni térség jövőjéről tartott beszédet.

A [New Plan for a „Free and Open Indo-Pacific”](#) nevet viselő dokumentum négy pilléren nyugszik:

1. A béke és a prosperitás mint alapelvek azt célozzák meg, hogy vissza kell térni a szabályok tiszteletben tartásához (pl. a szigetvitákban egymás területi integritásának tiszteletben tartása kiemelten fontos, továbbá a WTO szabályok alkalmazása a kereskedelmi kérdésekben, illetve a G20 által lefektetett szabályok).
2. A kihívások indo-csendes-óceáni térségben való kezelése (*Indo-Pacific Way*) különösen a globális egészségügyre, a klímavédelemre, a kiberbiztonságra, élelmiszer és energiabiztonságra.
3. Többszintű konnektivitás támogatása beleértve az emberek közötti kapcsolatokat és a digitális összeköttetéseket is.
4. A biztonság kiterjesztése a tengertől a levegőig – különös tekintettel a tengerjog alkalmazására, a szigetek szuverenitásának a tiszteletben tartására.

A négy pont megértéséhez fontos elem az említett [beszéd](#), amely kiemeli, hogy jelenleg a multipoláris nemzetközi rendszer új szabályainak és normáinak a kialakulása zajlik, amelyet Japán párbeszéden és nem erővel szeretne elérni.

A japán külpolitikában külön említésre méltó a minilaterális együttműködések jelentősége, amelyek túlmutatnak a Quad-on. Ezek általában az olyan bilaterális keretektől nőnek ki, mint a japán-indiai, a japán-ausztrál kapcsolatok, de említhető a Franciaországgal és az Egyesült Királysággal ápolt jó viszony is. A trilaterális együttműködések kapcsán kiemelkedik az amerikai-Dél-Korea-Japán háromszög formálódása a Kisida-kormányzat idején, amely elsődlegesen a megváltozott stratégiai környezethez való igazodást jelenti Tokió részéről. Továbbá kiemelhető az ún. [háromoldalú biztonsági párbeszéd](#) (*Trilateral Security Dialogue*) Ausztrália, az Egyesült Államok és Japán között, amely a poszt-hidegháborús nemzetközi rendszer keretei között informális együttműködésként indult, majd [2006-tól formális, intézményi struktúrát nyert](#). Az elmúlt évek különösen megerősítik ennek jelentőségét a megváltozott biztonsági környezet kapcsán, illetve Ausztrália az AUKUS (Ausztrália, Egyesült Királyság és az Egyesült Államok) együttműködés részeként is részt vállal Kína ellensúlyozásában.

Hogyan jellemezhető a japán külpolitika a polaritás szemszögéből?

Az átalakuló világrendben az ún. középhatalmak (*middle power* vagy *secondary states*) külpolitikai magatartásának két egyszerű formája a *balancing* és a *bandwagoning*. Az első esetben az adott állam valamilyen biztonsági kihívást észlel a globális hatalom felől és azt megpróbálja ellensúlyozni, vagy fegyverkezéssel vagy szövetségkötéssel. A második esetben szorosan együttműködik és szövetséget köt egy globális hatalommal a revizionista állam ellensúlyozása végett. A nemzetközi rendszerben másodlagos hatalmak – ilyennek tekinthető Japán az Indo-Pacifikus térségben – általában a *balancing* és *bandwagoning* valamilyen típusú kombinációját próbálják meg alkalmazni, amelyet a nemzetközi kapcsolatok szakirodalmában [strategic hedging politikának](#) neveznek.

A japán külpolitika kapcsán az elsődleges kérdés, hogy milyen rendszerszintű kihívást fedezhetünk fel az elmúlt évtizedben. Az egyik Kína gazdasági, politikai és különösen katonai expanziója, amelynek keretében Japánt, különösen a szigetviták és a tajvani kérdés, valamint ezen kihívásokra adott kínai válasz érdekli. A másik az Egyesült Államok vezetete liberális nemzetközi rendszer válsága, és esetlegesen Washington izolációs politikája, amely kevésbé helyezi középpontba az amerikai szövetségesek érdekeit. Mindez párosul az elmúlt évtizedek gazdasági stagnálásával, egy ázsiai, majd globális pénzügyi válsággal, amely kulcsfontosságú teszi, hogy Tokió kvázi független kül- és külgazdaságpolitikát folytasson.

A japán hedging stratégia a fentiekből adódóan vagy Kínával szemben az Egyesült Államokkal és szövetségeseivel való partnerségben, vagy éppen a relatív hatalomcsökkenés fázisában lévő Washingtonnal „szemben” fogalmazódik meg. Az előbbi politikának az eszközei között említhetjük az önálló „hub and spokes” rendszer kiépítését, az Indiával, az Európai Unióval és más államokkal lévő bilaterális kapcsolatrendszerrel, illetve az elmúlt években különösen divatossá vált minilateralizmust. A második politikának az eszközei között említhetjük a Kínával való gazdasági együttműködést (*economic hedging*), a japán fegyveres erők modernizációját (*military hedging*), az alkotmány 9. cikkelyének újraértelmezését, és ugyancsak a bi-és multilaterális intézményeket, amelyek valamelyest képesek ellensúlyozni Kínát. Érdemes hangsúlyozni, hogy a hedging stratégia lényege, hogy egymással ellentétes politikát egyszerre folytat az adott állam, és ennek megfelel az a japán eszközrendszer, amelyet felsoroltunk jelen írás keretében. Japán egy olyan multipoláris rendben érdekelt tehát, amelyben Tokió meghatározó regionális szereplőként képes fellépni, és érvényesíteni érdekeit.

Japán számára továbbra is meghatározó az amerikai kapcsolat, ugyanakkor a 2000-es években – különösen a szigetviták kapcsán jelentkező – asszertívabb kínai törekvések átértékeltek ennek jelentőségét. 2010-től a japán-kínai kapcsolatok vonatkozásában negatív spirált láthatunk. A Szenkaku/Diaoju szigeteknél 2010-ben a japán partiőrség összeütközött egy kínai halászhajóval, amelynek legénységét Tokió letartóztatta. Kínában a 2010-es években több alkalommal japánellenes tüntetésekre került sor, és Kína nagyon gyorsan fejlesztette katonai képességeit, amelyet Tokió úgy értelmezett, hogy Peking a status quót katonai eszközökkel kísérli megváltoztatni.

Az alkotmány 9. cikkelye körüli viták és az új védelmi stratégiai dokumentumok

A japán alkotmány második fejezete értelmében klasszikus értelemben vett hadsereggel nem rendelkezik a szigetország. Az ún. Önvédelmi Erők (*Self Defense Forces*, SDF) felállítására 1954-ben került sor, amelynek célja a védelmi képességek fenntartása és fejlesztése. Emellett a japán megszállás végét követően az amerikai-japán védelmi szerződés szavatolta egy esetleges harmadik fél támadása esetén Japán védelmét.

A 9. cikkely újraértelmezéséről, illetve módosításáról szóló viták különösen a 2000-es évektől jelentkeznek. 2007-ben került sor egy apró módosításra, amely szerint az Önvédelmi Erőket rendszeres feladatként külföldön is be lehet vetni, illetve később törvénybe iktatták, hogy a védelem kiterjed a szövetséges erőkre is.

A 2016-ban hatályba lépett [Béke és Biztonsági Törvény](#) az önvédelem kérdését a megváltozott nemzetközi biztonsági környezethez igazítja, és az SDF alkalmazása kapcsán a közvetlen katonai támadás mellett három másik feltételt vezet be: 1., ha Japánnal szövetségben álló országot – a szigetország biztonságát, létét is veszélyeztető – támadás éri; 2., ha nincs más eszköz, mint az SDF bevetése Japán túlélése érdekében; 3., az erő alkalmazását a minimális szinten engedélyezi.

2022-ben a Kisida-kormány alatt [három új védelmi dokumentum látott napvilágot](#), amelyek azt mutatják, hogy Japán újra pozicionálja az Önvédelmi Erőket az átalakuló világrendben, és különösen az indo-csendes óceáni térségben. Az új [Nemzetbiztonsági Stratégia](#) (*National Security Strategy, NSS*) 2022 decemberében látott napvilágot, amely illeszkedik a megváltozott, komplex nemzetközi környezethez. Az utóbbi kapcsán a 2022-es orosz-ukrán háború jelentőségét emeli ki a dokumentum, amely alapvető kihívást intézett a szabályokra épülő liberális nemzetközi rendszerrel szemben. Az NSS Japán szempontjából három fő biztonsági kihívást azonosít: Észak-Korea, Kína és Oroszország. A dokumentum szerint nem zárható ki, ha hasonló agresszió a kelet-ázsiai térségben sem, amelyre Japánnak a védelmi kapacitások fokozatos fejlesztésével kell reagálni. Tokió elsősorban az ellencsapás (*counter-strike*), válaszdadás alapelvét tartja fontosnak, hogy reagálni tudjon akkor a kibertérben, a világűrben, szárazföldön, levegőben és a tengereken a szigetországot érő kihívásokra, esetleges agresszióra.

A tíz esztendőre szóló [Nemzetvédelmi Stratégia](#) (*National Defense Strategy, NDS*) legfontosabb megállapítása, hogy [Japánnak képesnek kell lennie egy esetleges invázió kivédésére](#) az amerikai biztonsági garanciák hiányában is. Hét területen szükséges alapvető képességekkel rendelkezni, amelyhez a védelmi költségvetés radikális emelésére is szükség van. 2027-re a védelmi jellegű kiadásokat a GDP egy százalékáról kettőre szükséges emelni. Japánnak elsősorban a rövid- és közepes távolságú rakéták fejlesztésére és vásárlására szükséges törekedni, hogy ellensúlyozza Kína ezen a téren meglévő fölényét. Az ún. *Defense Buildup Program* pedig az NDS-ben szereplő fejlesztési célok megvalósításának tervét fogalmazza meg.

Japán a védelmi stratégiájában az Egyesült Államokat tekinti a legfőbb partnernek, ugyanakkor többek között – az Egyesült Királysággal is széleskörű együttműködést alakított ki, amelynek eredményeként a második legfőbb fegyverszállítója lett a szigetországnak. A Kisida-kormány 2022-ben – szakítva a pusztán önvédelemre való berendezkedés politikájával – élesen elítélte Oroszország agresszióját, és [Ukrajna jelentős anyagi támogatásáról](#) döntött. Japán továbbá markánsan elutasítja Moszkva azon retorikáját, amely a nukleáris fegyvereknek esetleges bevetésével kapcsolatos.

Következtetések

Japán percepciója szerint egy, a második világháború óta a közvetlen környezetében nem tapasztalt hatalmi átrendeződés játszódik le, amelynek középpontjában az amerikai-kínai rivalizálás áll. Japán a nemzetközi rendszer átalakulását nemcsak mint elvont globális kérdésként értelmezi, hanem különös tekintettel az indo-csendes-óceáni térségre, amelyet Tokió szűkebben értelmez, és az Indiától Ausztráliáig terjedő területet érti alatta. Tokió egy olyan multipoláris regionális rendben érdekelt, amelyben **regionális középhatalomként** tudja gazdasági és politikai érdekeit érvényesíteni.

Japán számára továbbra is az Egyesült Államok jelenti a legfőbb szövetségest, ugyanakkor az átalakuló nemzetközi környezet keretében újradefiniálja védelmi szerepét és fejleszti védelmi képességeit. A nemrégiben közzétett dokumentumok szerint Japánnak ki kell fejleszteni az önálló válaszcsoport képességét úgy, hogy nemcsak az amerikai biztonsági garanciákra támaszkodik. Tokió számára az Oroszország-Kína, Oroszország-Észak-Korea között alakuló együttműködés biztonsági kihívásként jelentkezik, és ennek ellensúlyozása a cél a saját katonai képességek fejlesztésével, valamint újabb partnerségek kialakításával. Emellett azonban Japán érdekelt a Kínával való gazdasági együttműködésben (*economic hedging*) is, amely egyfajta tranzakcionális viszonyrendszert feltételez. Japán árgus szemekkel követi a Dél-kínai-tengeri szigetvitákat, és különös tekintettel a tajvani kérdés alakulását, hiszen a sziget mindössze 170 kilométerre fekszik a Szenkaku/Diaoju szigetektől. Kérdéses, hogy Japán hogyan reagálna, ha Kína a szigetek katonai elfoglalása mellett döntene, és milyen kapacitásai vannak egy esetleges ellentámadásra.

A Kisida-kormányzat egy realiztikusabb nagy stratégiát vázolt fel Japán számára, amelyben a relatív csökkenő gazdasági súlya és a demográfiai kihívások ellenére önálló védelmi kapacitásokkal rendelkező középhatalomként pozicionálja a multipoláris alakult indo-csendes-óceáni térségben, ahol cél a bipolaritás elkerülése.

Japánban kormányváltásra került sor 2024 októberében, amely egybeesett az amerikai elnökválasztással, Trump választási győzelmével. Az Isiba kabinet célként fogalmazta meg az Amerikai Egyesült Államokhoz fűződő kapcsolatok magasabb szintre való emelését, ugyanakkor a korábbiaktól eltérően a reciprocitás elve alapján. Isiba – többek között – felvetette, hogy **Japán is állomásoztathatna katonákat a guami amerikai támaszponton**. Japán az Egyesült Államoknak a szövetségesei iránti felelősségét egy „ázsiai NATO” létrehozásával, valamint az amerikai-japán védelmi szövetség magasabb szintre való emelésével kívánja biztosítani. Isiba beszédeiben arra utal, hogy az amerikai-japán kapcsolatok számára a mintát **az amerikai-brit különleges kapcsolatok jelentik**. Isiba 2025. február 7-én az izraeli miniszterelnök után a második külföldi kormányfőként találkozott Trump elnökkel. Tekintettel, hogy az Egyesült Államok külpolitikai prioritása Kína ellensúlyozása, így a találkozó konkrét eredményekkel zárult. **Washington megerősítette**, hogy hajlandó a Szenkaku-szigetek szuverenitását megvédeni, mindkét fél elítélte Kína azon politikáját, amely a status quo megváltoztatására irányul, és hitet tettek a FOIP stratégia folytatása mellett. Trump többször személyesen méltatta a japán vezetőket, és kiemelte az

amerikai-japán kapcsolatok fontosságát. Kérdéses azonban, hogy Isiba mekkora felhatalmazással rendelkezik hazájában, és mennyire sikerül belpolitikailag kezelni a helyzetet, úgy hogy **meglehetősen törékeny a kormánykoalíció**.

A japán példa Magyarország számára is tartogat tanulságokat. Egy ázsiai középhatalom egy revizionista globális hatalom (Kína) árnyékában az ún. *strategic hedging* politikáját folytatja. Magyarország számára az egyik tanulsága Japán politikai magatartásának a több irányú elköteleződés koncepciójában rejlik, vagyis egy szövetségi rendszerhez való tartozás nem kizárólagosságot jelent, hanem lehetőség szerint magában foglalja a kapcsolatrendszer diverzifikációjának a lehetőségét. A magyar keleti- és déli nyitás stratégiája éppen ezt a célt szolgálja, annak a globális átalakulásnak a felismerését, hogy a világgazdaság súlypontja a transzatlanti térségből az indo-csendes-óceáni régióra helyeződött át, és gazdasági kapcsolatainkban ez a térség nem hagyható figyelmen kívül. Ebben a térségben Magyarország, akárcsak Japán, világos külpolitikai stratégiával rendelkezik, éspedig a gazdasági kapcsolatokon keresztül kívánja összekapcsolni a régiókat. A konnektivitási törekvések támogatása kiemelt prioritásként szerepel Japán és Magyarország külgazdasági stratégiájában is, amely közös platformot teremt a két ország jelenleg is pozitívként jellemezhető kapcsolatainak további megerősítéséhez.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerzők:

CSICSMANN LÁSZLÓ

Lektorálta:

BARANYI TAMÁS PÉTER

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2025.04>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.